

Nr 159.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående inköp för kronans räkning av vissa fastigheter m. m. vid Indalsälven; given Stockholms slott den 21 februari 1930.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Th. Borell.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 21 februari 1930.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, BESKOW, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON, DAHL.

Departementschefen, statsrådet Borell anför:

Indalsälven bildar ungefär 4 mil efter sitt utflöde ur Storsjön Skärhällsforsen med en fallhöjd av cirka 13 meter. Omedelbart efter denna fors följa Midskogsforsen och Näveredeforsen om cirka 11 respektive cirka 13 meters fallhöjd. Efter ett lugnvatten på en sträcka av 1½ mil bildar älven Stuguforsen med en fallhöjd av cirka 7 meter.

Bihang till riksdagens protokoll 1930. 1 saml. 126 häft. (Nr 159.)

Genom brev den 16 maj 1919, den 14 januari 1921 och den 26 januari 1923 har Kungl. Maj:ts godkänt vissa av vattenfallsstyrelsen ingångna avtal rörande förvärv av fastigheter med vattenrätt m. m. i Skärhällsforsen, Midskogsforsen och Stuguforsen. Genom dessa köp har mer än hälften av den efter vattenmängd och naturlig fallhöjd beräknade vattenkraften i dessa vattenfall kommit i kronans hand. Däremot har kronan icke någon andel i Näveredeforsen.

I skrivelse den 7 februari 1930 har *vattenfallsstyrelsen* i syfte att åt kronan förvärva större delen av Näveredeforsen underställt Kungl. Maj:ts godkännande två avtal, ingångna det ena mellan styrelsen och aktiebolaget Näveredeforsen den 15 januari och den 7 februari 1930 samt det andra mellan styrelsen och E. Näslund den 30 januari och den 7 februari 1930, angående inköp för kronans räkning av vissa i avtalen närmare angivna fastigheter i Lits och Stuguns socknar i Jämtlands län. Berörda avtal torde få såsom bilaga 1 och 2 fogas vid statsrådsprotokollet.

Rörande innebörden av avtalen har vattenfallsstyrelsen anfört följande:

Näveredeforsen utgör jämte Skärhälls- och Midskogsforsarna ett fallkomplex, som sannolikt kommer att lämpa sig till utnyttjande i ett sammanhang.

Det är önskligt, att kronan blir ägare av så stor andel som möjligt i de fall och fallkomplex, uti vilka kronan är intresserad, för att med hänsyn till stadgandet i 9 kap. 13 § vattenlagen vara säker därom, att den genom en utbyggnad vunna effekten även kan till så stor del som möjligt av kronan disponeras.

För att ur nyssnämnda synpunkter än ytterligare stärka kronans majoritet ifråga om äganderätten till vattnet i nu förevarande fallkomplex har vattenfallsstyrelsen inlett underhandlingar med de delägare inom Näverede skifteslag, vilka äga den på detta skifteslag belöpande andelen i fallhöjden i Näveredeforsen. Dessa underhandlingar hava nu resulterat i ingäendet av de båda förenämnda köpeavtalen, genom vilka kronan skulle komma att förvärva en avsevärd majoritet i Näveredeforsen (cirka 91 %).

Aktiebolaget Näveredeforsen har emellertid vid försäljning av sin andel i den till Näverede by hörande vattenrätten i Näveredeforsen fäst det villkoret, att kronan i sammanhang därmed skulle förvärva jämväl en bolaget tillhörig mindre fastighet i Nyby by, till vilken knutits den rätt till vatten i Midskogsforsen, som kan tillkomma vissa fastigheter i Nyby by. Likaledes önskar bolaget samtidigt försälja en obetydlig fastighet i Näverede by, till vilken fastighet knutits vattenrätten för $\frac{7}{64}$ mtl Näverede 1°. Emellertid torde, såvitt vattenfallsstyrelsen kan bedöma frågan, ingen fallhöjd finnas utanför de stamfastigheter, vilkas vattenrätt knutits till sistnämnda båda mindre fastigheter i Nyby och Näverede byar. Vattenfallsstyrelsen har dock ansett det vara av viss betydelse att förvärva jämväl dessa fastigheter till förebyggande av framtida processanledningar.

Det från Näslunds fastighet förvärvade jordområdet om cirka 3,500 kvm. torde kunna användas till dammvaktsbostad vid en blivande kraftverksanläggning.

Vattenfallsstyrelsen anför vidare, att köpeskillingarna utgjorde tillhoppa 260,000 kronor samt att, då den på Näverede skifteslag belöpande effekten uppginge till 12,320 hästkrafter 9-månaders effekt, medelpriset per hästkraft bleve 21 kronor.

Enligt styrelsens förslag skulle köpeskillingarna jämte lagfartskostnader m. m. bestridas från anslaget till inköp av vattenfall och fastigheter, varav ett belopp av omkring 779,000 kronor återstode odisponerat.

Med hänsyn till önskvärdheten att tillförsäkra kronan största möjliga andel uti ifrågavarande komplex av vattenfall och då de genom föreliggande avtal överenskomna köpevillkoren synas godtagbara, vill jag tillstyrka, att nämnda avtal godkännas. Mot styrelsens förslag beträffande sättet för köpeskillingarnas gäldande har jag intet att erinra.

På grund av bestämmelserna i § 8 respektive § 10 i avtalen synes det erforderligt, att riksdagens beslut i ärendet föreligger på sådan tid, att Kungl. Maj:t vid bifall till det framställda förslaget kan lämna slutligt godkännande av avtalen under förra hälften av maj månad detta år.

I detta sammanhang torde böra bringas till riksdagens kännedom jämväl ett av Kungl. Maj:t den 14 innevarande februari beslutat förvärv för kronans räkning av vissa fastigheter jämte vattenrätt i Ångermanälvens flodområde.

Genom tidigare köp har kronan förvärvat majoriteten i Forsmoforsen, Laseleforsen och Nämforsen i Ångermanälven samt i Kilforsen i Fjällsjöälven.

Av skäl, motsvarande de för nu föreliggande förvärv av vattenfall i Indalsälven anförda, underställde vattenfallsstyrelsen i skrivelse den 30 sistlidne januari, vilken inkom till kommunikationsdepartementet den 4 innevarande februari, Kungl. Maj:ts prövning och godkännande av styrelsen med Björknäs nya sågverksaktiebolag, Salsåkers ångsågs aktiebolag, E. P. Hansson och Mauritz Magnusson upprättade avtal om förvärv för kronans räkning av vissa i avtalen närmare angivna fastigheter med tillhörande vattenrätt i Ångermanälven och Fjällsjöälven m. m. inom Söderfors, Krånge och Råbyar i Ådalens socken och Forsmo by i Eds socken, allt i Västernorrlands län. Genom dessa avtal avsågs att för kronan förvärva ytterligare andelar i Forsmoforsen, Laseleforsen, Nämforsens dämmningssträcka och i Kilforsen. Det ifrågasatta förvärvet omfattade totalt 3,400 hästkrafter 9-månaders effekt. Summan av köpeskillingarna jämte visst vederlag utgjorde 109,110 kronor och medelpriset per hästkraft 32 kronor.

Då såsom villkor för berörda avtals giltighet uppställts, att Kungl. Maj:ts godkännande skulle lämnas senast den 1 mars 1930, och då alltså tiden icke medgav att underställa denna fråga riksdagens prövning, har Kungl. Maj:t på min tillstyrkan den 14 februari 1930 godkänt ifrågavarande avtal ävensom bemyndigat vattenfallsstyrelsen att i riksgäldskontoret av anslag till inköp av vattenfall och fastigheter lyfta dels för gäldande av berörda köpeskillingar och vederlag ett belopp av 109,110 kronor, dels ock vad styrelsen styrker sig hava därutöver utgivit för bestridande av erforderliga utgifter för lagfarts vinnande och övriga med upplåtelseföremålen förenade kostnader.

Departements-
chefen.

Under åberopande av vad i det föregående anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ifrågavarande fastigheter m. m. vid Indalsälven i Lits och Stuguns socknar av Jämtlands län må enligt i statsrådsprotokollet angivna grunder för kronans räkning förvärvas.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Nils Hellenius.

Bil. 1.

Emellan Aktiebolaget Näveredeforsen, här nedan kallat säljaren, å ena, samt Kungl. Vattenfallsstyrelsen å Kungl. Maj:ts och kronans vägnar, här nedan kallad köparen, å andra sidan, har träffats följande

Köpeavtal.

§ 1.

Säljaren överläter och försäljer med full äganderätt till köparen:

- 1) $\frac{1}{72}$ mtl Nyby nr 1 Litt. Kbb (Nyby 9⁶) i Lits socken;
- 2) $\frac{7}{320}$ mtl Näverede nr 1 Litt. Aa²b (1¹⁹) i Stuguns socken;
- 3) $\frac{181}{9600}$ mtl Näverede nr 1 Litt. Bbab (1²¹) i Stuguns socken, allt i Jämtlands län.

I köpet ingår såsom medföljande de försålda fastigheterna all dem tillkommande strand, grund, flodbotten, uppgrundningar, holmar, vatten, vattenfall samt fiske i Indalsälven och övriga vattendrag, uti vilka fastigheterna hava del, så skiftat som oskiftat, ävensom fastigheternas andel i alla vid fastställda laga skiften och sekundära delningar såsom samfällda avsatta ägor vid Indalsälven och övriga vattendrag, uti vilka fastigheterna hava del.

§ 2.

Mom. 1. I köpeskilling erlägger köparen ett kontant belopp om tvåhundra-femtiofemtusen (255,000) kronor.

Mom. 2. Den kontanta köpeskillingen erlägges så snart detta avtal blivit av Kungl. Maj:t godkänt och säljaren avlämnat de i §§ 4 och 5 här nedan angivna handlingar.

§ 3.

Tillträdet sker så snart Kungl. Maj:t godkänt detta avtal.

§ 4.

Köparen må omedelbart söka och erhålla lagfart på grund av denna köpeavhandling och förbinder sig säljaren att utan särskild ersättning tillhandahålla för lagfart nödiga åtkomsthandlingar.

§ 5.

Medelst gravationsbevis skall säljaren å tillträdesdagen styrka, att de försålda fastigheterna icke besväras av några penninginteckningar eller andra inteckningar av beskaffenhet att hindra köparen och hans rättsinnehavare att fritt föfoga över den upplåtta vattenkraften i Indalsälven.

§ 6.

Kostnaderna för lagfart å de försålda fastigheterna betalas av köparen ensam.

§ 7.

Säljaren ansvarar för alla skatter och onera, som belöpa på tiden före tillträdesdagen och köparen för tiden därefter.

§ 8.

Skulle Kungl. Maj:t icke finna skäligt godkänna detta avtal eller har dylikt godkännande icke erhållits senast inom fyra månader från det att detta avtal behörigen undertecknat av säljaren kommit köparen tillhanda, är avtalet förfallet och utan verkan.

Av detta avtal äro två lika lydande exemplar upprättade och utväxlade.
Stockholm den 15 januari 1930. Stockholm den 7 februari 1930.

Aktiebolaget Näveredeforsen:

Kungl. Vattenfallsstyrelsen:

ERNST MALMSTRÖM.

G. MALM.

Herr direktören Ernst Malmströms
egenhändiga namnteckning bevittna:

FR. MALM.

Olof Håkansson.

I. Schultz.

E. Erdheim.

Bil. 2.

Emellan hemmansägaren E. Näslund i Näverede, här nedan kallad säljaren, å ena, samt Kungl. Vattenfallsstyrelsen å Kungl. Maj:ts och kronans vägnar, här nedan kallad köparen, å andra sidan, har träffats följande

Köpeavtal.

§ 1.

Säljaren överlåter och försäljer med full äganderätt till köparen av fastigheten 4.9 kappland Näverede nr 1 Litt. Bbb (1¹¹) i Stuguns socken av Jämtlands län ett jordområde med följande gränser:

I väster mot fastigheten Näverede 1²⁰ och 1²¹ med 70 meter.

I söder mot stamfastigheten med 50 meter.

I öster mot stamfastigheten med 70 meter.

I norr mot Indalsälven med 50 meter.

Inom detta område utgöres arealen av 3,500 kvm.

I köpet ingår såsom medföljande den försälda fastigheten all stamfastigheten tillkommande strand, grund, flodbotten, uppgrundningar, holmar, vatten, vattenfall samt fiske i Indalsälven, så skiftat som oskiftat, ävensom stamfastighetens andel i alla vid fastställda laga skiften och sekundära delningar såsom samfälliga avsatta ägor vid Indalsälven och övriga vattendrag, uti vilka stamfastigheten har del.

§ 2.

Mom. 1. I köpeskilling erlägger köparen ett kontant belopp om femtusén (5,000) kronor.

Mom. 2. Den kontanta köpeskillingen erlägges så snart detta avtal blivit av Kungl. Maj:t godkänt och säljaren avlämnat de i §§ 6 och 7 här nedan angivna handlingar.

§ 3.

Säljaren förbinder sig och blivande ägare av sin behållna fastighet att tåla att köparen och blivande ägare av den genom detta köpeavtal inköpta fastigheten må för utnyttjande av den till Näverede by hörande fallhöjden i Indalsälven allt framgent utan ersättning *dels* förfoga över den säljarens behållna fastighet tillkommande andel i sådana markområden, vatten, rättigheter m. m., vilka äro samfällda för denna och andra fastigheter, *dels ock* erhålla nödig utfartsväg över säljarens behållna fastighet.

Dessa köparen sålunda tillförsäkrade rättigheter äro till förmån för kronans genom detta köpeavtal förvärvade fastighet å säljarens behållna fastighet lagda besvär och last, och må således såsom servitut utan säljarens vidare hörande intecknas i säljarens behållna del av fastigheten Näverede 1¹¹.

Dessa servitutsinteckningar skola gälla med förmånsrätt framför de i den tjänande fastigheten fastställda penninginteckningar eller andra inteckningar av beskaffenhet att hindra köparen att fritt förfoga över sina genom detta avtal förvärvade rättigheter.

För den säljarens förenämnda fastighet tillhörande mark, som vid utnyttjande av vattenkraften i Indalsälven tages i anspråk och som icke utgör strand, grund, flodbotten, uppgrundningar eller holme, skall ersättning givas.

§ 4.

Tillträdet sker så snart Kungl. Maj:t godkänt detta avtal.

§ 5.

Vad genom denna köpeavhandling försäljes skall fränskiljas stamfastigheten genom avstyckning, varvid *dels* all den stamfastigheten tillkommande strand, grund, flodbotten, uppgrundningar, holmar, vatten, vattenfall och fiske i Indalsälven och övriga vattendrag, i vilka stamfastigheten har del, *dels ock* den på den försålda fastigheten belöpande andelen i ovan omnämnda samfällda platser för Näverede by skola läggas till den försålda fastigheten.

Därest köparen skulle önska att säkra sin rätt till grund och vatten m. m. i Indalsälven utanför hemmanet 1^{1/2} tunnland Näverede litt. B (1⁴) samt för sådant ändamål begär avstyckning av det till hela nämnda hemman hörande vattenområdet i älven, förklarar säljaren sig härmed icke hava någon erinran mot dylik förrättning i vad densamma berör hans rätt såsom ägare av ovan nämnda fastighet Näverede 1¹¹.

Skulle hinder mot avstyckning möta, förbinder sig säljaren att på anfordran av köparen vidtaga de åtgärder såsom undertecknande av nytt avtal eller dylikt, som äro erforderliga för överflyttande till köparen av äganderätten till strand, grund, flodbotten, uppgrundningar, holmar, vatten, vattenfall och fiske under säljarens fastighet.

§ 6.

Köparen må omedelbart söka och erhålla lagfart på grund av denna köpeavhandling och förbinder sig säljaren att utan särskild ersättning tillhandahålla för lagfart nödiga åtkomsthandlingar.

§ 7.

Medelst gravationsbevis skall säljaren å tillträdesdagen styrka, *dels* att den försålda fastigheten icke besväras av några penninginteckningar eller andra inteckningar av beskaffenhet att hindra köparen och hans rättsinnehavare att fritt förfoga över den upplåttna vattenkraften i Indalsälven och

övriga ovannämnda vattendrag, *dels ock* att servitutsinteckningar med den i § 3 angivna förmånsrätt blivit beviljade. Säljaren ansvarar ensam för fullgörandet av de stamfastigheten eventuellt åvilande förpliktelser att utgiva födoråd, med avseende å vilka någon ändring i inteckningsavseende därför ej behöver ske.

§ 8.

Kostnaderna för den försålda fastighetens avskiljande ävensom för lagfart betalas av köparen ensam.

§ 9.

Köparen ansvarar för alla skatter och onera, som påföras den försålda fastigheten, sedan den blivit särskilt taxerad.

§ 10.

Skulle Kungl. Maj:t icke finna skäligen godkänna detta avtal eller har dylikt godkännande icke erhållits senast inom fyra månader från det att detta avtal, behörigen undertecknat av säljaren, kommit köparen tillhanda är avtalet förfallet och utan verkan.

Av detta avtal äro två lika lydande exemplar upprättade och utväxlade. Näverede, Stugun den 30 januari 1930. Stockholm den 7 februari 1930.

ERIK NÄSLUND.

Kungl. Vattenfallsstyrelsen:

ELMA NÄSLUND.

G. MALM.

Egenhändiga namnteckningar
bevitna:

FR. MALM.

Olof Håkansson.

K. J. Löfgren. Olle Andersson.